

Posudek oponenta na diplomovou práci

Kateřina Štěpánová: Sebereflexe studentů učitelství matematiky

Studentka si ve své diplomové práci klade za cíl zmapovat problematiku pedagogické praxe a tzv. klinického semestru u studentů učitelství, budoucích učitelů matematiky. K tomu využila tři typů zdrojů: reflexe vztahu studentů ke geometrii (na základě jejich eseje na toto téma), reflexe studentů z klinického semestru (na základě portfolia prací, které studenti zpracovávají ke klinickému semestru), reflexe studentů ze souvislé praxe. Tato data jsou dále doplněna hodnocením studentů jejich fakultními učiteli.

Kromě materiálů, které studenti vytvořili na žádost pedagogů z PedF vedoucích praxe a klinický semestr, autorka vytvořila také svůj vlastní dotazník pro praktikanty a jejich fakultní učitele, který podle jejího názoru lépe vede studenty k potřebě reflektovat své pedagogické působení.

Práce obsahuje velmi podrobný teoretický úvod věnovaný základním pojmům, s nimiž autorka pracuje: profesní kompetence, reflektivní praktik, reflexe a sebereflexe, reflektivní model PVU, pedagogická praxe. Jsou stručně zpracovány i výzkumy týkající se studentů na praxi. Pokud mohu soudit, je tato část zpracována mimořádně pečlivě, úroveň autorčiny citací je profesionální. Seznam použité literatury je zde úctyhodný a zřejmě vyčerpává zdroje dostupné k této problematice v České republice.

Empirická část (6. kapitola) je přehledná a bohatě ilustrovaná citacemi ze studentských prací. Oceňuji zejména pečlivé strukturování textu, které umožňuje, že text není pouhým souborem zajímavých výroků. Každá podčást této kapitoly je ukončena autorčným shrnutím výsledků kvalitativní analýzy studentských prací (pro přehlednost v rámečcích, např. str. 84-86). Citace ilustrující jednotlivé body jsou voleny poměrně výstižně, i když v některých místech není autorčina volba zcela jasná. Např. jak souvisí citace na str. 65 označená P.5.6 s nadpisem, pod nějž je zařazena, tedy Konstruktivismus versus transmise ve výuce studentů?

Kromě kvalitativní analýzy studentských prací považuji za autorčin vlastní přínos i vytvoření nového pojetí vlastní reflexe praxe u studentů a jejich hodnocení fakultním učitelem (dotazník RS, reflexe RB, dotazník RU). Zde stejně jako v první kapitole je velkou výhodou autorčina druhá kombinace tedy pedagogika. Je škoda, že autorka neměla možnost tyto dotazníky vyzkoušet na větším vzorku studentů (což je samozřejmě dáno malým počtem studentů matematiky obecně). Pokud budou nově vytvořené dotazníky používány i nadále, mohou být v budoucnu cenným zdrojem informací o praxích studentů a jejich připravenosti na budoucí povolání.

Jedním z nejdůležitějších závěrů práce je podle mého názoru zjištění, že studenti skutečně pociťují potřebu zpětné vazby od svých fakultních učitelů. K tomu však, podle mého názoru, nejsou mnozí fakultní učitelé vybaveni. Proto se ve shodě s autorkou domnívám, že by fakulta měla začít fakultní učitele odpovídajícím způsobem proškolovat.

K práci nemám žádné podstatné připomínky, několik drobných překlepů jsem vyznačila přímo v textu, ale je jich skutečně nebývale malé množství.

Zde uvedu jen několik poznámek.

- Domnívám se, že převádět počet studentů na procenta např. na str. 97 je pro celkový počet 12 studentů spíše matoucí a zbytečné.
- Vzhledem k malému počtu studentů bych ještě doporučila doplnit reflexe studentů rozhovorem s nimi např. tak, že by měli některé své výroky vysvětlit či rozvinout nebo vůbec komentovat vhodnost takto volených vět a otázek.

- Na rozdíl od autorky mě příliš neudivuje, že studenti sebe sama hodnotí kritičtěji, než je hodnotí jejich fakultní učitelé. Máme-li hodnotit někoho jiného, jsme obecně mnohem opatrnější a pokud na našem hodnocení závisí udělení zápočtu, pak dvojnásob.
- Poznámka na str. 112 nahoře o tom, čemu studenti připisují úspěch či neúspěch ve vyučování, je velmi zajímavá. Je výsledkem analýzy RA a RB. Zajímalo by mě, zda autorka sledovala z tohoto hlediska i původní sebereflexe studentů P, zda se i v nich podobné závěry ukáží.
- Str. 118 – připadá mi problematické, aby fakultní učitelé hodnotili zájem studentů o sebevzdělání po pouhém měsíci. Z toho možná pramení i rozpor mezi hodnocením učitelů a sebehodnocením studentů v tomto bodě.
- Str. 119 – zde autorka lituje, že se v nově postavených dotaznících a reflexích neobjevují popisy pedagogických situací a událostí ve třídě. Myslím, že to není překvapivé, protože položky dotazníku k tomu nijak nevybízí. V tomto smyslu by bylo dobré dotazník rozšířit.

Domnívám se, že předložená diplomová práce splňuje kritéria potřebná k úspěšné obhajobě. Proto doporučuji, aby byla uznána za práci diplomovou, a zároveň doporučuji, aby byla klasifikována stupněm výborně.

V Praze dne 19. 1. 2007

Doc. RNDr. Nad'a Stehlíková, PhD.